

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

Βασικός
έχω απαιτήσεις

**Με θέμα:
«Πολιτικές για ανάπτυξη
και κοινωνική συνοχή»**

Κυρίες και Κύριοι,
Φίλες και Φίλοι,

Μια από τις κύριες επιδιώξεις του βιβλίου μου «Πολιτική για μια δημιουργική Ελλάδα 1996-2004» ήταν να υπογραμμίσω ότι η Ελλάδα σημειώνει πρόοδο όταν υπάρχει μια πολιτική δομημένη σε ένα ευρύτερο σχέδιο, σε μια συνεκτική εθνική στρατηγική. Μια εθνική στρατηγική όπου η ισχυροποίηση της διεθνούς θέσης της χώρας συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας – και ταυτόχρονα, ο εκσυγχρονισμός της οικονομίας δημιουργεί νέες δυνατότητες για μια πιο αποτελεσματική εξωτερική πολιτική. Αντίθετα, όταν η πολιτική περιορίζεται σε μια σειρά από ασύνδετες μεταξύ τους ευκαιριακές ενέργειες, σε απλές αντιδράσεις απέναντι στα γεγονότα της εκάστοτε συγκυρίας, σε μια προσπάθεια παραγωγής εντυπώσεων τότε η χώρα οπισθοδρομεί και νέα προβλήματα συσσωρεύονται. Το χειρότερο είναι ότι σ' αυτή την περίπτωση τα πάντα εναπόκεινται στην τύχη. Η τύχη καθορίζει την πορεία της χώρας ενώ θα έπρεπε η πολιτική να διαμορφώνει και να δημιουργεί την τύχη της χώρας. Η χώρα χάνει το αύριο και διολισθαίνει στο χτες με μια πολιτική, που ρυθμίζεται από το τυχαίο. Η πολιτική της κυβέρνησης της Ν.Δ. είναι ένα καλό παράδειγμα.

Σε αυτή τη σημερινή τυχαία πορεία της χώρας το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αντιδρά. Ο Γιώργος Παπανδρέου και το Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών του ΠΑ.ΣΟ.Κ., το ΙΣΤΑΜΕ, επεξεργάζονται την εφαρμογή μιας στρατηγικής ανάπτυξης και την προώθηση των αναγκών μεταρρυθμίσεων. Η δική μου συμβολή αποσκοπεί στην υποβοήθηση της προσπάθειας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και γενικότερα του προοδευτικού χώρου για την πρόοδο της χώρας.

Η πολιτική και το σχέδιο για το μέλλον της Ελλάδας συναρτώνται με τις εξελίξεις στον κόσμο, την πορεία της παγκοσμιοποίησης. Η παγκοσμιοποίηση διαρκώς ανατρέπει σχέσεις παραγωγής και παράλληλα ανοίγει νέες δυνατότητες. Οι ανατροπές σχετίζονται με την πρόοδο της τεχνολογίας και συγκρίνονται με εκείνες, που επέφερε η βιομηχανική επανάσταση τον 19^ο αιώνα. Σε αυτές όμως προστίθενται οι μεταβολές στις οικονομικές και εμπορικές ισορροπίες, που προκαλεί το τέλος του προστατευτισμού, το άνοιγμα των συνόρων και ιδίως η ευκολία με την οποία οι μονάδες παραγωγής μετακινούνται από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, πρόσφατα είδε το φως της δημοσιότητας η πληροφορία ότι οι ελληνικές επενδύσεις στα Βαλκάνια ανέρχονται σε 6 δισεκατομμύρια ευρώ και έχουν δημιουργήσει 150.000 θέσεις εργασίας. Οι γαλλικές και

γερμανικές επενδύσεις στην Πολωνία, αλλά και οι αμερικανικές επενδύσεις στην Κίνα και την Ινδία είναι φυσικά πολλαπλάσιες.

Αυτές είναι εξελίξεις που προβληματίζουν: Η Δύση μεταφέρει όλο και περισσότερο την παραγωγή των προϊόντων και των υπηρεσιών της σε τρίτες χώρες. Το ζούμε ιδιαίτερα έντονα και στην Ελλάδα με τη μεταφορά των βιομηχανιών μας ιδίως από τη βόρειο Ελλάδα προς τις γειτονικές χώρες. Τα Βαλκάνια, η Πολωνία, η Κίνα και η Ινδία κοστίζουν στον επιχειρηματία πολλές φορές λιγότερο σε φορολόγηση κερδών, αμοιβές και κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων απ' όσο θα πλήρωνε στις ΗΠΑ ή στις χώρες της Ένωσης. Η εξέλιξη αυτή συμβάλλει στην διόγκωση κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων για μεγάλο τμήμα των δυτικών κοινωνιών. Η ανεργία, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η αναπτυξιακή στασιμότητα παίρνουν μόνιμο χαρακτήρα. Είναι μεν τοπικά προβλήματα αλλά συνέπεια υπερεθνικών εξελίξεων.

Λύση ασφαλώς δεν είναι η ακύρωση της παγκοσμιοποίησης και η επιστροφή στο καθεστώς του προστατευτικού και των κλειστών συνόρων όπως πιστεύουν ορισμένοι. Επιστροφή στο παρελθόν του περιορισμένου παγκόσμιου εμπορίου δεν υπάρχει γιατί οι

τεχνολογικές εξελίξεις που προκάλεσαν τις αλλαγές και δημιούργησαν το νέο κόσμο δεν μπορούν αν εξαφανισθούν από προσώπου γης. Άλλωστε κάθε προσπάθεια περιορισμού του παγκόσμιου εμπορίου θα παγίδευε την διεθνή οικονομία σε βαθιά ύφεση. Λύση επίσης δεν είναι η κοντόφθαλμη συντηρητική και αδιέξοδη προσπάθεια να γίνει η χώρα μας ανταγωνιστική προς τις χώρες του φθηνού κόστους καταργώντας εργασιακά δικαιώματα και περικόπτοντας αμοιβές. Η λύση πρέπει να είναι διαφορετική, να λαμβάνει υπόψη της την πραγματικότητα και να προτείνει μια τολμηρή αλλαγή προς το αύριο. Λύση είναι η στροφή σε νέες δραστηριότητες στις οποίες η Ελλάδα μπορεί να έχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Η διαμόρφωση και η υλοποίηση ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου που διασφαλίζει συγχρόνως την κοινωνική συνοχή. Η αντιμετώπιση του προβλήματος μαζί με τις άλλες χώρες της Ευρώπης ώστε να απαντήσουμε στο υπερεθνικό πρόβλημα με υπερεθνικά μέσα.

Φίλες και φίλοι,

Η απάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην πρόκληση της παγκοσμιοποίησης, την συνεχή ανατροπή σχέσεων παραγωγής και πλούτου είναι μέχρι σήμερα ελλειμματική.

Από την μια πλευρά η Ένωση πέτυχε τα τελευταία πενήντα περίπου χρόνια ζωής της να διαμορφώσει έναν κοινό χώρο ειρήνης, εμπιστοσύνης, ανάπτυξης και προόδου. Ωστόσο όμως, ζήσαμε και ζούμε στην Ένωση φαινόμενα κρίσης. Υπάρχει σε ορισμένες χώρες ύφεση, υψηλό ποσοστό ανεργίας ακόμη και όταν οι ρυθμοί ανάπτυξης είναι ικανοποιητικοί. Κάθε λογής φόβοι και αβεβαιότητες για τις εξελίξεις δημιουργούν αμυντικές αντιδράσεις και συμπεριφορές εσωστρέφειας. Η αδυναμία ολοκληρωμένης απάντησης στις νέες προκλήσεις οδηγούν μάλιστα τους πολίτες σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες στην αμφισβήτηση της αναγκαιότητας και σκοπιμότητας της συνέχισης του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Ιδιαίτερα η φυγή επιχειρήσεων από τις δυτικές χώρες σε συνδυασμό με την είσοδο σ' αυτές μεταναστών από τις ανατολικές χώρες προκαλεί ένα κύμα αντιδράσεων τόσο κατά της διεύρυνσης όσο και κατά των πολιτικών της Ένωσης.

Υπάρχουν πολλές ερμηνείες για το γαλλικό και το ολλανδικό «όχι» στο ευρωσύνταγμα. Ωστόσο, η συσπείρωση στο «όχι» πολιτών απ' όλο το πολιτικό φάσμα δείχνει ότι η αντίδραση απέναντι στην πολιτική που ακολουθούν οι ηγεσίες είναι γενικευμένη. Είναι αντίδραση στην αποδόμηση κεκτημένων, στην αποσάθρωση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και ενός πλαισίου

δημοκρατίας και ασφάλειας στην καθημερινή ζωή που έδινε σιγουριά στους πολίτες για το αύριο. Το αρνητικό αποτέλεσμα των δύο δημοψηφισμάτων και η απραξία που ακολούθησε προδίδουν μία σοβαρή αδυναμία των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων να αντιμετωπίσουν την εξέλιξη, αλλά και γενικότερα τις σημερινές προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, που αγγίζουν άμεσα τον ευρωπαϊό εργαζόμενο.

Η συνέπεια ήταν η συντηρητική πλειοψηφία των κυβερνήσεων της σημερινής Ένωσης να αξιοποιήσει αυτό το κλίμα για να προωθήσει τη δικιά της πολιτική. Η στρατηγική της Λισσαβόνας που αποφασίστηκε το 2000 από την τότε πλειοψηφία των σοσιαλιστικών κυβερνήσεων, σκοπό είχε η Ένωση να γίνει η πιο ανταγωνιστική βασισμένη στη γνώση οικονομία δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και εμβαθύνοντας την κοινωνική συνοχή. Αυτή η στρατηγική τώρα υποβαθμίστηκε σε μια τεχνοκρατική διαδικασία παρακολούθησης δεικτών. Οι πολιτικές για εμβάθυνση της ενοποίησης στον κοινωνικό τομέα αντικαταστάθηκαν από στρατηγικές περιορισμού των εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Το πολιτικό εγχείρημα της παραπέρα πολιτικής ενοποίησης εγκαταλείφθηκε. Οι

εξελίξεις αυτές οξύνουν την σύγχυση και εξανέμισαν την ελπίδα για ένα καλύτερο ευρωπαϊκό αύριο.

Όλα τα παραπάνω όμως δεν μπορούν να είναι μια δικαιολογία για την αδυναμία, που και η Ελλάδα παρουσιάζει. Αντίθετα, μια χώρα που ήδη υστερεί από την «Ευρωπαϊκή Ένωση των 15» σε πολλά επίπεδα δεν έχει την πολυτέλεια να είναι μόνο θεατής των ευρωπαϊκών δρώμενων. Πρέπει να είναι πολύ πιο δραστήρια και να μη χάνει πολύτιμο χρόνο. Έπρεπε λοιπόν να έχουμε ήδη θέσει σε εφαρμογή ένα νέο αναπτυξιακό σχέδιο, που θα θωράκιζε τη χώρα απέναντι στις αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και θα άνοιγε νέες προοπτικές για την οικονομία και τους πολίτες. Ένα εθνικό σχέδιο για την πραγματική σύγκλιση. Αντίθετα, αντί να υπάρξει τέτοιο σχέδιο κυριάρχησε η βολική ψευδαίσθηση της «ήρεμης προσαρμογής», του αυτόματου πιλότου. Όμως, ο αυτόματος πιλότος στον οποίο πιστεύει η σημερινή κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας δεν είναι παρά η μοντέρνα εκδοχή της παραδοσιακής μοιρολατρίας, του *«ό,τι είναι να έρθει, θα έρθει»*, δεν είναι παρά απόρροια της συντηρητικής πεποίθησης ότι οι δυνάμεις της αγοράς καθορίζουν αναγκαστικά τις εξελίξεις. Η αντίληψη αυτή είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη. Κόστισε στον τόπο. Για παράδειγμα, η βαθμιαία περιθωριοποίησή μας στην

Ένωση, οι υποκλοπές, η κάθετη μείωση των δημοσίων επενδύσεων και η πτώση του ρυθμού ανάπτυξης έγιναν γιατί η κυβέρνηση δεν έκανε κάτι ουσιαστικό για να τα αποτρέψει. Δεν ήταν αναπόφευκτες συνέπειες του οικονομικού-κοινωνικού συστήματος.

Φίλες και φίλοι,

Ο δημόσιος διάλογος για την Ευρώπη είναι υποτυπώδης στην Ελλάδα, ενώ θα έπρεπε να επιδιώκεται συστηματικά. Η Ελλάδα είναι κομμάτι της Ευρώπης. Μπορεί λοιπόν, αλλά και πρέπει να έχει θέση και άποψη για την Ευρώπη. Για τις πολιτικές, που κάνουν την Ευρώπη **-άρα και την ίδια την Ελλάδα-** ισχυρότερη.

Η Ευρώπη είναι κάτι περισσότερο από μια σειρά από επαφές αξιωματούχων, δεν είναι οι επίσημες επισκέψεις και οι τυποποιημένες συζητήσεις τις οποίες πραγματοποιεί η σημερινή κυβέρνηση. Πρέπει να έχουμε άποψη και να την εκφράζουμε. Να συμβάλλουμε. Να διαμορφώνουμε αποφάσεις. Γιατί γνωρίζουμε πως ό,τι αποφασίζεται επηρεάζει και εμάς εξίσου, όπως και όλους τους άλλους. Πρέπει να υποστηρίξουμε ενεργά τολμηρές θεσμικές αλλαγές.

- Πρέπει η Ένωση να δώσει μια νέα πνοή στη στρατηγική της Λισσαβόνας. Να λάβει νέες πρωτοβουλίες για την ανταγωνιστικότητα, την κοινωνία της γνώσης, ιδιαίτερα την έρευνα, την κατάρτιση, τις υποδομές μεταφορών. Με περισσότερους πόρους, με πιο ολοκληρωμένες πολιτικές, που να αγγίζουν το σύνολο της Ένωσης. Με σαφείς δεσμεύσεις και επιμονή στην επίτευξη στόχων.
- Να θεσμοθετηθεί μια πραγματική οικονομική διακυβέρνηση στην ευρωζώνη, η οποία θα ολοκληρώσει την Οικονομική Ένωση κατά τρόπο ισοδύναμο εκείνου της Νομισματικής.
- Πάνω στο σχέδιο αυτό να προχωρήσουν πολιτικές για την κοινωνική συνοχή, για την μείωση της ανεργίας, παράμετροι για την προστασία του περιβάλλοντος, για μια βιώσιμη ανάπτυξη. Να υποστηριχθούν και να εφαρμοστούν παρεμβατικές πολιτικές κατά των σύγχρονων μορφών αποκλεισμού, περιθωριοποίησης, απαξίωσης. Η κοινωνική δικαιοσύνη δεν μπορεί να αφήνεται να προκύψει μέσα από την αυτορρύθμιση της αγοράς.
- Ακόμα, να διερευνήσουμε, να αξιολογήσουμε και να αντιτάξουμε στους νέους κινδύνους κατά της

ασφάλειας, μια σειρά από νέες πρωτοβουλίες χωρίς παράλληλα να θυσιάζουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα.

- Να συνειδητοποιήσουμε ότι η συνδιαμόρφωση μιας πολυκεντρικής παγκόσμιας τάξης που θα ορίζεται από τους κανόνες του διεθνούς δικαίου είναι η πιο ισχυρή στρατηγική επιλογή για την παγκόσμια ασφάλεια, την ειρήνη και την σταθερότητα.

Ωστόσο, μόνο ο σχεδιασμός μιας τέτοιας πολιτικής δεν αρκεί. Πρέπει να προχωρήσουμε περισσότερο για να είμαστε πραγματικά αποτελεσματικοί.

α. Από την στιγμή, που τα προβλήματα, που αφορούν την κάθε χώρα ξεχωριστά έχουν μια ισχυρότατη υπερεθνική διάσταση, μια Ευρώπη χωρίς ομοσπονδιακή συγκρότηση δεν μπορεί να έχει ιδιαίτερες δυνατότητες παρέμβασης για την λύση τους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αν πρόκειται να θέσει σε εφαρμογή ένα σχέδιο ικανό να θωρακίσει έμπρακτα τις ευρωπαϊκές κοινωνικές αξίες σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης χρειάζεται μια ισχυρή και δημοκρατικά νομιμοποιημένη κεντρική κυβέρνηση. Για παράδειγμα η Επιτροπή να αναδειχθεί σε μια αυθεντική Ευρωπαϊκή Κυβέρνηση. Το Ευρωκοινοβούλιο σε πραγματικό νομοθετικό σώμα. Το Συμβούλιο των

Υπουργών σε Άνω Βουλή. Επικεφαλής όλων το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με Πρόεδρο και Υπουργό Εξωτερικών θα συμβολίζουν αλλά και θα εκφράζουν την νέα οντότητα.

β. Στα πλαίσια αυτά πρέπει να αποφασιστεί τι θα γίνει με το σχέδιο της Συνταγματικής Συνθήκης. Η Ένωση των 25 και σε λίγο η Ένωση των 27 απλώς δεν μπορεί να λειτουργήσει, δεν μπορεί να λάβει αποφάσεις με τους θεσμικούς μηχανισμούς της Ευρώπης των 10 και των 15. Αν θεωρούμε τελικά αδύνατη την υιοθέτηση της Συνθήκης, υπάρχουν διάφορες δυνατότητες λύσεων. Από την ενσωμάτωση στις Συνθήκες των ενοτήτων του Σχεδίου Συντάγματος που αφορούν τα θεσμικά, ώστε να δώσουν στην Ένωση τη δυνατότητα να προχωρήσει πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά, έως την προσθήκη ενός τμήματος για την Κοινωνική Ευρώπη.

γ. Πρέπει παράλληλα να αντιμετωπίσουμε την απλή αλήθεια ότι και τα 25 – κράτη μέλη δεν μπορούν να προχωρήσουν με την ίδια ταχύτητα σε ό,τι αφορά το συνολικό εγχείρημα της Ισχυρής Ευρώπης με κεντρική κυβέρνηση. Η Ισχυρή Ευρώπη απαιτεί έναν πυρήνα, μια πρωτοπορία ενιαίας πολιτικής βούλησης γύρω από μια δέσμη στρατηγικών στόχων. Θα πρέπει να

σκεφτούμε δομές και διαδικασίες που θα επιτρέψουν στις 12 χώρες που έχουν αποδεχθεί το ενιαίο νόμισμα, δηλαδή στην Ευρωζώνη, -το μόνο υπαρκτό σχήμα προωθημένης ενοποίησης- να προχωρήσει εμβραθύνοντας πολιτικές της Ένωσης σε προωθημένες βαθμίδες πολιτικής ενοποίησης. Να επιτρέψουμε σ' αυτές να προχωρήσουν πιο γρήγορα γιατί το μπορούν.

Φίλες και φίλοι,
Κυρίες και κύριοι,

Όλα αυτά φαίνονται σε πολλούς ότι απέχουν έτη φωτός από τα καθημερινά προβλήματα. Τους φαίνονται μάλλον και ανιαρά. Όμως, από τα παραπάνω θέματα εξαρτάται το μέλλον της χώρας και των πολιτών της. Έχουμε λανθασμένα πιστέψει, ότι ούτως ή άλλως δεν μπορούμε να συμβάλλουμε σε κάτι. Πρόκειται για μια πλάνη, που υπάρχει και συντηρείται για να δικαιολογεί το κενό και την ανεπάρκεια της σημερινής κυβέρνησης. Η Ελλάδα μπορεί και μπορεί πολλά. Αρκεί να μπορούν και εκείνοι που έχουν την ευθύνη της διακυβέρνησης.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα της Ελλάδας είναι η υστέρησή της απέναντι στις αναπτυγμένες χώρες της Ένωσης με τις οποίες θέλει και πρέπει να αποτελέσει μια κοινή ομάδα. Η

υστέρηση αυτή την εμποδίζει να αξιοποιήσει όλες τις δυνατότητες που προσφέρονται από την ευρωπαϊκή ενοποίηση για τον περιορισμό των αρνητικών συνεπειών της παγκοσμιοποίησης και την αξιοποίηση των θετικών της πλευρών. Η υστέρησή μας δεν αφορά μόνο μερικά σημεία, για παράδειγμα το υψηλό δημόσιο χρέος, που απαιτεί υψηλούς πόρους για την εξυπηρέτησή του ή την δημόσια διοίκηση η οποία λειτουργεί χωρίς πρωτοβουλίες και γνώσεις. Αφορά το σύνολο των κοινωνικών, οικονομικών και παραγωγικών δομών.

Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα σημαντικό σημείο. Η «κοινωνική ικανότητα» της χώρας δεν είναι σήμερα αυτή, που απαιτείται προκειμένου να αντιμετωπίζονται οι προκλήσεις με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα. Χρειάζεται σημαντική βελτίωση. Όμως καθυστερούμε. Για παράδειγμα, όταν μετά από σχεδόν 10 χρόνια αμφισβητείται το σχέδιο Καποδίστριας με αποκλειστική ευθύνη της κυβέρνησης τότε διαπιστώνουμε ότι η χώρα εύκολα επιστρέφει στο παρελθόν και χάνει το μέλλον. Εύκολα απορροφάται σε λογικές και εμμονές οπισθοδρόμησης, που δεν έχουν να της προσφέρουν απολύτως τίποτα.

Η πρόοδός μας απαιτεί γι' αυτό βελτιώσεις σε όλα τα επίπεδα. Απαιτεί μια πολιτική με σχέδιο και στόχους. Χρειάζεται πολιτική που δεν κοιτάζει πώς να τακτοποιήσει στενά συμφέροντα κάνοντας διαρκώς «χάρες» σε όσους πιέζουν και αδιαφορώντας για το γενικότερο δημόσιο συμφέρον. Χρειάζεται πολιτική, που δεν υποκλίνεται στον λαϊκισμό, στον τοπικισμό, στις πελατειακές σχέσεις και στις ομάδες πίεσης.

Καμιά επί μέρους μεταρρύθμιση δεν αρκεί από μόνη της για να οδηγήσει στο επίπεδο, που απαιτείται για μια χώρα ενεργό μέλος της Ένωσης. Χρειάζεται μια μακροχρόνια και **συνολική** προσπάθεια, κοινή για το σύνολο του πολιτικού συστήματος. Στόχος μία **κοινωνία ικανότητας και ευθύνης**. Αποτελεσματικό βήμα για να δημιουργήσουμε τις αναγκαίες προϋποθέσεις είναι η σύγκλιση με τις αναπτυγμένες χώρες της Ένωσης. Να αξιοποιήσουμε τις θετικές πλευρές του παραδείγματός τους, ελέγχοντας τις αρνητικές επιπτώσεις. Να διαμορφώσουμε την αναγκαία δική μας συμβολή και να δουλέψουμε με σχέδιο, που ανταποκρίνεται στις αξίες και στους στόχους μας.

Η σύγκλιση προϋποθέτει ενέργειες που θα μεταβάλλουν θεσμούς και διαδικασίες ώστε να φέρουν τη κοινωνία μας

«ως σύστημα» σε νέες συνθήκες, που της εξασφαλίζουν δυναμισμό και ικανότητα στο διεθνή ανταγωνισμό. Η σύγκλιση σημαίνει ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα που είναι υψηλότεροι από το μέσο ευρωπαϊκό όρο, ώστε η ψαλίδα στο βιοτικό επίπεδο μεταξύ Ελλάδας και των υπολοίπων ανεπτυγμένων χωρών να μικραίνει. Στόχος η αύξηση της ευημερίας των πολιτών, οι δυνατότητες μιας καλύτερης ζωής, η ασφάλειά τους απέναντι σε κινδύνους και η αυτοπεποίθησή τους για την επόμενη μέρα.

Βασικές προϋποθέσεις της **σύγκλισης** στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα είναι:

- Διαρθρωτικές αλλαγές που απελευθερώνουν πρωτοβουλίες, δημιουργούν ευκαιρίες, κινητοποιούν δυνάμεις και επιτρέπουν τη γρήγορη προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- Μακροπρόθεσμη και διορατική πολιτική για την παιδεία, τη διάδοση της γνώσης, την προσαρμογή στις τεχνολογικές εξελίξεις, την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας.
- Η επένδυση στον άνθρωπο με την ουσιαστική αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό, την δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, μια ενεργητική πολιτική απασχόλησης, περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, την προαγωγή της κοινωνικής εργασίας.
- Η οικοδόμηση ενός κράτους πρόνοιας με αποτελεσματικό χειρισμό των μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων, όπως της απασχόλησης-ανεργίας, της κοινωνικής ασφάλισης, των εκτεταμένων και ποιοτικών υπηρεσιών υγείας, της κοινωνικής ανισότητας, της περιθωριοποίησης των αδύναμων, της γήρανσης. Στόχος η διασφάλιση μιας πιο δίκαιας και συνεκτικής κοινωνίας.
- Η αναμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης για να καταστεί πιο δημιουργική και πιο αποτελεσματική, για ν' αυξηθεί η ικανότητα της διακυβέρνησης της χώρας σε όλα τα επίπεδα.

Η γνώση, οι νέοι τρόποι οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας, τα νέα πεδία δράσεων που δημιουργούνται με έρευνα, καινοτομία και αξιοποίηση της διεθνούς εμπειρίας είναι οι κρίσιμοι παράγοντες για μια σταθερά υψηλή ανάπτυξη σε βάθος χρόνου. Μία χώρα δεν μπορεί να στηρίζεται για πάντα στα πλεονεκτήματα που διαθέτει όπως είναι για παράδειγμα ο ήλιος και η θάλασσα για την Ελλάδα. Και άλλες χώρες τα διαθέτουν, θα τα αναπτύξουν και θα βελτιώσουν κατά πολύ τη θέση τους στον ανταγωνισμό. Η γνώση, η έρευνα και η καινοτομία ανοίγουν τους νέους δρόμους. Για παράδειγμα, ο ήλιος και η θάλασσα δεν αξιοποιείται μόνο μέσω του τουρισμού αλλά και μέσω νέων τεχνολογιών στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Κάτι στο οποίο πρωτοπορεί σήμερα η Ιαπωνία – προσφέροντας ένα πολύ καλό παράδειγμα για το πώς μια πλούσια ανεπτυγμένη χώρα μπορεί να ανταγωνιστεί χώρες με χαμηλό εργατικό κόστος. Δεν στέκεται στις δάφνες τους χτες, αλλά ανοίγεται σε νέους ορίζοντες.

Η παιδεία είναι εκείνη που διασφαλίζει τη «διαφορά» από το χτες. Αλλά όχι κάθε παιδεία. Η χώρα χρειάζεται να προσανατολιστεί σε μια παιδεία ανοιχτών συνόρων. Με νέες στοχεύσεις και νέο προσανατολισμό. Σε επαφή με τις ευρωπαϊκές συνθήκες και εξελίξεις οι οποίες είναι οι νέες

συνθήκες εργασίας των νέων σήμερα. Η προσαρμογή στο νέο περιβάλλον δεν επιτυγχάνεται με τον πεισματικό εγκλεισμό στην παράδοση και στην ατέρμονη επανάληψη γνώσεων, που έχουν ξεπεραστεί. Χρειάζεται τόλμη και ταχύτητα στις αλλαγές. Για παράδειγμα, η ξένη γλώσσα δεν μπορεί να συνεχίζει να θεωρείται πολυτέλεια και να διδάσκεται αποσπασματικά ως δευτερεύον μάθημα. Η ξένη γλώσσα είναι ένα από τα βασικότερα εφόδια για την ισότιμη συμμετοχή στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Όμως σήμερα η διδασκαλία της πάσχει γιατί περιορίζεται από αναγκαιότητες να διδαχθούν μαθήματα που ανταποκρίνονται δήθεν στην παράδοση και την ταυτότητά μας.

Φίλες και φίλοι,

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας χώρας αποτελεί το άθροισμα της προόδου, που επιτελείται σε όλους τους τομείς, από την παιδεία και τις υποδομές, έως τον πολιτισμό και την δημόσια διοίκηση. Στη διαδικασία συνάρθρωσης των προσπαθειών η δημόσια διοίκηση παίζει κεντρικό ρόλο. Στον τομέα αυτό η υστέρησή μας όμως είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

Στην δημόσια διοίκηση έγιναν πολλές μεταρρυθμίσεις και αλλαγές την οκταετία 1996-2004, τόσο θεσμικές, όσο και σε επίπεδο τεχνολογικού εκσυγχρονισμού. Έπρεπε να συνεχισθούν. Αυτό δεν συνέβη. Αντίθετα επανήλθαμε σε παλιές εποχές της πελατειακής αντίληψης και της θεώρησης του κράτους ως κομματικού μηχανισμού. Όταν όμως η δημόσια ζωή ταυτίζεται με την κομματικοκρατία και όταν η εξουσία εργάζεται για τον έλεγχο της δημόσιας διοίκησης, τότε η δημόσια διοίκηση διαπνέεται από τη νοοτροπία της συντήρησης και όχι της δημιουργίας και του νέου. Δεν καλλιεργεί τη συνείδηση της ευθύνης αλλά την τυπολατρία.

Η «επανίδρυση του κράτους» οδήγησε σε μια μεγάλη οπισθοδρόμηση. Οι διαδικασίες πρόσληψης τροποποιήθηκαν, ώστε να προσληφθούν τα «γαλάζια παιδιά», οι προϊστάμενοι στις μονάδες τοποθετήθηκαν σύμφωνα με την επετηρίδα της συνδικαλιστικής παράταξης της Νέας Δημοκρατίας, οι διαδικασίες έγιναν πιο γραφειοκρατικές και πιο συγκεντρωτικές. Ενδεικτικό για την τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει η Νέα Δημοκρατία την ανάγκη βελτίωσης της δημόσιας διοίκησης είναι η ανατροπή των ρυθμίσεων για τη συνένωση των δήμων προς όφελος τριών μικρών κοινοτήτων. Σε μια εποχή όπου όλες οι ευρωπαϊκές χώρες δημιουργούν όλο

και μεγαλύτερες αυτοδιοικούμενες περιοχές, η συντηρητική κυβέρνηση πορεύεται τον ακριβώς αντίθετο δρόμο για λόγους πελατειακούς. Αν όμως δεν έχει το θάρρος να αντιμετωπίσει τον τοπικισμό, πως θα προχωρήσει στον αναγκαίο ακόμη μεγαλύτερο περιορισμό των δήμων και τον εξορθολογισμό της σχέσης νομαρχιών και περιφερειών, που είναι καιρός πια να γίνει. Η απάντηση είναι δεδομένη: Θα ακολουθήσει ευκαιριακή πολιτική χωρίς κεντρικό σχέδιο και στόχο και δεν θα λύσει τα προβλήματα.

Φίλες και φίλοι,

Μια τέτοια πολιτική χωρίς ευκρινή και ευρύτερα αποδεκτό στόχο επαναφέρει και ενδυναμώνει ένα παλιό αρνητικό φαινόμενο την περιορισμένη εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στην πολιτική τάξη, αλλά και απέναντι στην δημόσια διοίκηση την οποία η πολιτική τάξη ελέγχει και επηρεάζει. Παράδειγμα η αξιολόγηση. Όλοι συμφωνούν ότι είναι αναγκαία σε ολόκληρο το φάσμα του κράτους και της δημόσιας διοίκησης. Παντού όμως υπάρχουν ισχυρές αντιρρήσεις. Γιατί; Γιατί παντού υπάρχει περιορισμένη εμπιστοσύνη σε ό,τι αφορά την ειλικρίνεια των προθέσεων. Θα αξιολογηθεί πράγματι το έργο και η ικανότητα ή μήπως η αξιολόγηση θα διαστρεβλωθεί σε

*μοχλό πιέσεων και σε μέσο για εύνοια προς ορισμένους
εις βάρος κάποιων άλλων;*

Θα ήθελα να σταθώ στο θέμα της εμπιστοσύνης: Μια κοινωνία που έχει γνωρίσει για δεκαετίες τόσο τις αδικίες, όσο και τις εύνοιες της κομματικοκρατίας δεν εμπιστεύεται ανοιχτές διαδικασίες. Διακρίνεται από έντονη και διάχυτη καχυποψία και γι' αυτό διστάζει για κάθε αλλαγή. Ο πολίτης θεωρεί ως ενδεδειγμένη στάση επιβίωσης τη φροντίδα για το προσωπικό του συμφέρον και την αδιαφορία για την κοινωνική του ευθύνη. Τον χαρακτηρίζουν ανασφάλεια, διστακτικότητα και φόβος απέναντι σε ό,τι δεν του είναι γνωστό. Η μειωμένη εμπιστοσύνη απέναντι στην πολιτική και τους θεσμούς και η περιορισμένη συναίσθηση κοινωνικής ευθύνης βρίσκεται στην καρδιά του προβλήματος που αντιμετωπίζει η χώρα. Οδηγούν στην αποδοχή της υστέρησης και στην άρνηση του νέου.

Το πρόβλημα λοιπόν δεν είναι να προσδιορίσουμε τους στόχους. Οι στόχοι είναι γνωστοί. Το πρόβλημα είναι η στρατηγική, το σχέδιο, η αποφασιστικότητα, ο τρόπος να τους πετύχουμε. Ο εθνικός στόχος της ΟΝΕ συσπείρωσε την κοινωνία. Διέταξε τις κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις σε κατεύθυνση δημιουργική. Θα μπορούσε αυτή